

A TÁJÉKOZTATÓ SZOLGÁLAT TERVEZÉSÉNEK KÉRDÉSEI, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A DOKUMENTÁCIÓS ÉS IRODALOMKUTATÁSI MUNKÁK TERVEZÉSÉRE EGY TÁJÉKOZTATÁSI KÖZPONTBAN

Ladislav Kofnovec

Prága

Számos cikkben kifejezésre jut, hogy milyen nagy jelentőséget tulajdonítanak a dokumentációs és tájékoztatási munkák tervezési kérdéseinek. Példaként említjük a Dokumentation című folyóiratban megjelent alábbi két cikket:

SCHRÖDER, H.G.: Egy tájékoztatási állomás berendezésekor és üzemeltetésénél felmerülő tervezési problémák /5/ és

HÖHNE, H.: A munkanorma készítés gyakorlata a dokumentáció területén /1/.

Célszerűnek tartjuk, hogy először is leszögezzük álláspontunkat a tájékoztatási munka egyes ágain belüli időnormák meghatározása kérdésében. Egy meghatározott munka átlagos időszükséglete megállapíthatóságának előfeltétele, hogy jellegzetes, gyakran ismétlődő munkáról legyen szó. Ilyen értékek megállapítása esetenként előfordul; vagy vezető és szervező munka esetén céltalan és csak formális jellegű lehet. Viszonylag könnyen állapíthatnánk meg a tájékoztatási munka időnormáit az esetben, ha a munkatársak többsége néhány ismétlődő munkára specializálódna. A munkanormák bevezetésére való törekvés közben nem szabad megfeledkeznünk arról sem, hogy a tájékoztatási

* UVTEI /Ústředí vědeckých, technických a ekonomických informací = Tudományos Műszaki és Gazdasági Tájékoztatási Központ/ Prága.

munka területén a munka ellenőrzése, elsősorban a minőség^{*} ellenőrzése nem olyan könnyű feladat, mint például egyes mechanikus munkák esetében. Kérdés, hogy a minimumnak tekinthető időfelhasználási normák megállapítása is lehetséges és célszerű-e. Ennek számos, részben objektív, részben szubjektív tényező mond ellent.

Az objektív tényezők elsősorban a következők:

- a feldolgozandó szakterület tematikai kiterjedése;
- a meglévő információk feldolgozásának terjedelme, jellege és részletessége;
- a feldolgozandó információk források fajtája;
- az információ-felhasználók jellege és jellegzetes igényeik;
- az egyes tájékoztatási szervezetben alkalmazott munkaszervezés, munkamódszerek stb.

A szubjektív tényezők közé sorolhatók elsősorban az alábbiak:

- a tájékoztatási és dokumentációs munkatársak nyelvi kvalifikációja;
- a feldolgozandó szakterület problematikájának ismereti foka;
- a feldolgozandó szakterület ismerete;
- a tájékoztatási és dokumentációs munkatársak egyéni tulajdonságai.

Bár kérdéses, hogy az egyes tájékoztatási munkatársak munkájában az időnormák bevezetése célszerű-e, az azonban vitán felül áll, hogy a kapacitásszámítások alapjaként szükséges egyes munkák átlagos időértékét megállapítani, amelyek alapot nyújtanak a tájékoztató és dokumentációs szolgálat egész tevékenységének megtervezéséhez. Ezek az értékek természetesen nagymértékben függenek számos fent említett objektív és szubjektív tényezőtől.

A MATHIEU és BARLEN /3/ által megadott értékek, amelyeket részben HÖHNE /1/ is felhasznált cikkében, eléggé ismertek. Az érdekeség kedvéért megemlítünk néhány értéket TOMAN /6/ cikkéből, aki a csehszlovák tájékoztatási központok tapasztalataiból indul ki.

Nem kívánjuk itt megismételni az egyes tájékoztatási munkafajták átlagos időfelhasználási értékeinek megállapítása közben felme-

* Itt nemcsak a fordítások minőségére és a szaknyelv helyes használatára gondolunk, hanem arra is, hogy - amennyiben nem egy személyt bízunk meg valamennyi folyóirat kiértékelésével - ki alkalmas arra, hogy kiválogassa a feldolgozandó forrásokat, illetve kijelölje a feldolgozandó dokumentumban az érdeklődésre számot tartó probléma szempontjából legfontosabb részeket stb.

rülő problémák alapvető álláspontját és teljes elemzését, és nem vizsgáljuk azokat a feltételeket, amelyeknél indokolt, hogy következetesen a megállapított értékekből induljunk ki, mivel ezek a megfontolások már egy korábban megjelent, a tájékoztatási központok tevékenységének megszervezéséről szóló tanulmányban /2/ szerepeltek. Jelen cikkünkben elsősorban a tájékoztatási munka tervezésének gyakorlati szempontjaival kívánunk foglalkozni és megkíséreljük ezeket néhány gyakorlati példán bemutatni.

Mint már említettük, a részletes kapacitásszámításoknál a konkrét feltételekkel meghatározott tájékoztatási munkák átlagos időszükségletének ismeretéből kell kiindulnunk, míg az összes többi mutatószámmal kiindulhatunk az előző évek tapasztalataiból és fejlődéséből, természetesen alkalmazva ezeket az üzem vagy intézet tervével összefüggő adottságokhoz.

Alábbiakban bemutatunk egy példát egy a kitűzött feladatot kielégítő kapacitásszámításra. Az egyszerűség kedvéért a dokumentáció és az irodalomkutatások elvégzéséhez szükséges munkaerőkapacitás megállapítására szorítkozunk.

Első lépésként a rendelkezésre álló adatok alapján felbecsüljük és megtervezzük a nem-periodikus kiadványok beérkezését. Ezeket információs forrás-kategóriák és nyelvek szerint csoportosíthatjuk. A nyelvi szempontnak ott van jelentősége, ahol a kiadványokat a nyelvi szempont szerint osztják szét az egyes munkatársak között. Ez különösen akkor fontos, amikor az információ források nagy része kevésbé ismert nyelven jelent meg, amelyeket csak vagy az egyik, vagy a másik munkatárs ismer.*

Induljunk ki abból, hogy esetünkben évente 1000 kötet nem-periodikus irodalommal, elsősorban könyvekkel, monográfiákkal számolhatunk, és hogy egy idegen nyelvű mű dokumentációs feldolgozása átlag 50 percet, egy anyanyelven írt mű dokumentációs feldolgozása pedig 40 percet vesz igénybe.

Ujból ki kell hangsúlyozni azt a már korábban említett álláspontunkat, hogy helytelen a munkanormák általánosítása a konkrét munka- és egyéb feltételek figyelembevétele nélkül.

A tájékoztatási központok munkakapacitásának** nagy részét - az irodalomkutatások elkészítésén kívül - a folyóíratcikkek feldolgozása

* Egyéb esetekben ez a szempont nem olyan jelentős, mivel a dokumentációs munkák elvégzésére mindenkor igyekszünk olyan munkaerőket megnyerni, akik a legfontosabb világnyelveket, tehát elsősorban az orosz, angolt, németet és adott esetben a franciát ismerik.

** Feltéve természetesen, hogy az aktív dokumentáció módszereit széles körben alkalmazzák, mint ahogy a tájékoztatási szakközpontok-

sa veszi igénybe. A feldolgozott folyóiratokat célszerű úgy csoportosítani, mint ahogy az 1. táblázatban bemutatott példán láthatjuk pl. jelentőség vagy nyelv szerint.

1. táblázat

Folyóiratok megoszlása

Nyelvcsoport	Folyóirat- címek db	Folyóirat- számok db	Gyakori- ság	Feldolgo- zandó cik- kek száma
/1/	/2/	/3/	/4/	/5/
cseh és szlovák	90	860	2,5	2150
orosz	60	740	3	2220
angol	55	700	4	2800
német	30	320	4,5	1440
lengyel	6	68	3	204
egyéb idegen nyelvű	6	52	1	52
idegen nyelvű összesen	/157/	/1880/		/6716/
Összesen:	247	2740		8866

A táblázat 4. rovatában a "gyakoriság" fogalma szerepel. Ez alatt, az egy nyelvterülethez tartozó folyóiratok közül folyóiratszámokként feldolgozott cikkek száma értendő. Magától értetődő, hogy a kapitalista országokból származó folyóiratoknál ebben a rovatban nagyobb számot találunk, mivel ezekből az országokból nem importálhatunk nagyszámú periferiális témájú folyóiratot és elsősorban a legjelentősebb, témába vágó folyóiratokat szerezzük be.

Idegen nyelvű cikkek feldolgozására 40 percet, hazai cikkek feldolgozására 30 percet számíthatunk, feltételezve azonban, hogy csak

ban - ahol nagyszámú ugyanazon témára vonatkozó forrást kell feldolgozni - ez szabály kellene, hogy legyen, ha másért nem, legalább a referálólapban történő közzététel végett.

rövidebb indikativ annotációkat, nem pedig a szokásos típusú és terjedelmű informatív referátumokat készítünk.*

Az információs bázis kiértékelésének fontos tényezője, hogy milyen arányban vettek át meglévő, külső intézetek által készített irodalmi adatokat. Tegyük fel, hogy a bibliográfiákból átvett címek száma kb. 17 000, a referálólapokból átvett irodalmi hivatkozások száma pedig 7200. Ha továbbá feltételezzük, hogy rendszeresen 20 idegen tájékoztatási központ referáló kiadványait dolgozzák fel, akkor az egyes referálólapok minden számára 30 átvett irodalmi hivatkozás jut. Ez nem sok, ha meggondoljuk, hogy nem klasszikus információs forrásokra vonatkozó hivatkozásokat is átveszünk. Ha átlag 3 percet számítunk egy átvett irodalmi hivatkozás kiválasztására és átszétválogatására, ez nem tűnik túlzottnak, ha figyelembe vesszük, hogy a fel nem használt irodalmi hivatkozásokat is át kell nézni.

Az irodalom- és szabadalom-kutatások előkészítése tájékoztatási központok - különösen a tájékoztatási szakközpontok - munkájának fontos részét képezik.

Az irodalomkutatási tevékenység rendszeres megtervezésének szükségességét MERTA /4/ is hangsúlyozza. Az idézett cikkben többek között példát közöl egy bizonyos szakterület irodalomkutatási tervéből /2. táblázat/. Mielőtt azonban rátérhetnénk az egyes konkrét irodalomkutatások elvégzésére, meg kell győződnünk arról, hogy elegendő kutatási kapacitás áll-e rendelkezésünkre.

Példánkban a következő évre 90 címre betervezett irodalomkutatást tételezünk fel és további 20 cím tartalékkal számolunk, amelyek terven kívül készítenők el az év folyamán. Ha megszorozzuk az egy irodalomkutatás elvégzéséhez szükséges átlagos időt a kutatások számával - jelen esetben 110 címmel - megkapjuk a kutatási kapacitás időszükségletét /3. táblázat/.

Ezzel azonban a munka még nem fejeződött be, mivel még figyelembe kell vennünk azt a tényt, hogy az egyes irodalomkutatások elvégzésére beállított határidők nem egyenletesen oszlanak meg az év folyamán. Ezért táblázatot készítünk, amely kimutatja az egyes hónapokban esedékes határidőket /4. táblázat/.

Jelen esetben a táblázatból kitűnik, hogy a tervezett irodalomkutatások legnagyobb része január - március és november - december hónapokra koncentrálódik. Ezt a tényt a további munkák össztervének

* A külföldi irodalom az információs források, különösen a cikkek és nem-periodikus kiadványok, dokumentációs feldolgozásának időszükségletére nagyobb értékeket ad meg, mint a csehszlovák számítások. Ez különösen vonatkozik a mechanikai válogatású rendszerekben felhasználandó dokumentumok elemzésére.

2. táblázat

Példa egy szakterület irodalomkutatási tervéből /ld. MERTA /4//

Irodalom- kuta- tás folyó- száma	Irodalom- kutatás témája	A lezárt irodalom- kutatás iktató- száma	Irodalomkutatás					Egy mű számára	Kutató jele	Megjegyzés
			Fajtája			Idő- tartama				
			Szak- irodalom	Szaba- dalom	Szab- vány	folya- matos	egy- szeri			
111	Hordozható oxigén- készülék	R - 182	-	-	-	-		1	Ze	Éves rekapituláció
112	Röntgen- spektro- gráf	R - 183		-			1.6.	3	Sa	
113	Készülék fogfúró- műszerek tisztítá- sához	R - 189	-	-			1.3.	4	Ze Sa	
201	Készülék folyamatos sterilizés- hez	R - 196		-	-		1.5.	5	Ze R	

elkészítésekor figyelembe kell vennünk. Igyekeznünk kell az egész terv elkészítésénél a tájékoztató szolgálat további munkáinak egy részét olyan időpontra tenni, amikor kevesebb az irodalomkutatási igény. A táblázat alapján ugyancsak figyelembe kell venni az egyes kutatócsoportok megbízásainak volumenét is. Ez azért szükséges, mert általában ugyanaz a kutató végzi egy-egy kutatási csoporton belül a kért irodalomkutatási munkákat, és könnyen előfordulhat, hogy a többi munka betervezésénél ezt nem veszik figyelembe, és a fenti időpontokban a kutatási munkákban túlterhelés mutatkozik.

A tájékoztató szolgálat egyes munkatársaival szemben támasztott követelmények az elvégzendő irodalomkutatások időfelhasználása terén nagyrészt tükröződnek a tájékoztatói tevékenységgel szemben támasztott összигényekben is. A tájékoztatói tevékenység viszont tükröződik az intézet egyes kutató-részlegei által betervezett munkaórákban. Ezek felölelnek ugyan minden információs munkát, de zömét kétségtelenül az irodalomkutatások képezik.

3. táblázatA feldolgozandó források időszükséglete

Feldolgozandó források	Cimek száma	Órák száma
Könyvek	1000	733
cseh és szlovák	600	400
idegen nyelvű	400	333
Cikkek	8866	5552
cseh és szlovák folyóiratokból	2150	1075
külföldi folyóiratokból	6716	4477
Átvett irodalmi hivatkozások	24 200	1210
Irodalomkutatások elvégzése	110	3300
betervezett	90	2700
tartalék be nem tervezettekhez	20	600
Összesen:		10 795

4. táblázatHatáridők az irodalomkutatások befejezésére

Kívánt határidő	Kutatási terület /Irodalomkutatások száma/						Összesen
	A	B	C	D	E	F	
jan.31.	2	2	3	1	1	1	10
febr.15.	2	3	1	-	-	1	7
febr.28.	2	1	4	-	-	2	9
márc.15.	1	2	1	2	1	1	8
.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.
nov.30.	5	1	2	3	-	-	11
dec.15.	-	4	3	1	2	1	11
dec.31.	1	1	1	2	-	3	8
Összesen:	20	17	22	11	8	12	90

Mindaddig a legfontosabb feladatokat tárgyaltuk, amelyeket a tájékoztatási szolgálat munkatársainak az adott példában a következő évben el kell végezniük. Eközben azonban az egyszerűség kedvéért nem vettük figyelembe a többi nem-periodikus kiadvány /pl. vállalati irodalom, szabadalmak, szabványok stb./ feldolgozásának időszükségletét.

Hátra van még az a feladatunk, hogy valamennyi fennmaradó tevékenységet összehasonlítsuk a már tárgyaltakkal és megállapítsuk az ezek elvégzéséhez szükséges hozzávetőleges időszükségletet. Az összmunkaóra-szükséglet - az irodalomkutatások időszükségletének kivételével - havonta 625 órát tesz ki. Ha ehhez hozzászámítjuk a kutatási idő-terv szerint az irodalomkutatáshoz szükséges időt, megállapíthatjuk, hogy a tájékoztató szolgálat legnagyobb igénybevételére január-március és november-december hónapokban kerül sor. Ennek következtében a többi munka elvégzését is be kell terveznünk, hogy a megrendelt irodalomkutatások határidejének betartását a kritikus periódusokban is biztosítani tudjuk.

A tervezett munkák elvégzéséhez - figyelembe véve a néhány terven kívüli munkához szükséges kisebb tartalékokat - legalább 6 szakdokumentalista szükséges. Az egyes hónapok terveit hasonlóképpen készítjük el, mint az éves tervet.

Ugyanígy tervezhetjük meg a tájékoztató szolgálat egyéb munkaterületeit is, beleértve az írásbeli, a sokszorosítási, a publicisztikai munkákat stb.

A tájékoztató szolgálat pénzügyi tervezésénél ugyancsak az előző évek tapasztalataiból indulhatunk ki, azonban az új terv elkészítésénél figyelembe kell vennünk a valamennyi feladatot felölelő tervet és a tájékoztató szolgálat új feladatait. Az összköltséget megkapjuk, ha az egyes munkaterületeken felmerülő költségeket összegezzük. Általában a kiadási tervet felbontjuk a könyvek és egyéb nem-periodikus kiadványok, bel- és külföldi folyóiratok /esetleg további csoportosítással/, információszolgáltatások beszerzési költségeire, sokszorosítás és fénymásolás, saját kiadványok és hasonlóak alapján. Mivel a költségvetés megterhelése nem egyenletesen következik be /pl. mert a folyóirat-előfizetések számlázása egy bizonyos időszakra összpontosul stb./, célszerű, ha negyedévenként meghatározzuk a költségvetés hozzávetőleges igénybevételi mértékét.

Komoly problémát jelent - amely azonban nem oldható meg a szükséges munkaerő-kapacitás nélkül - hogy a tájékoztatási központoknak el kell látniuk az állami funkciókat is. Ez abból áll, hogy a tájékoztatási központok feladata saját területükön az egész ország információs tevékenységének ellátása. Ezzel a problémával kapcsolatban bizonyára hasznos lenne, ha a jövőben célul tűznénk ki egy referálólap rendszeres kiadását /bizonyos mennyiségi, később talán minőségi jellegű előírásával/. Ezt a tervet kutatási feladatként vagy irodalmi tanulmányként lehetne elkezdni és megvalósítását szakaszonként rendszeresen ellenőrizni. Hasonlóképpen kellene gondoskodni néhány tematikus tanulmány elkészítéséről, elsősorban olyanokról, amelyeknek jelentősége túlnyomóan a készítő tájékoztatási központ keretein.

A tájékoztatási központ szakemberei feladatainak egyértelmű meghatározása céljából a havonta megoldandó feladatokat minden egyes munkatársra le kell bontani. Az egyes munkatársak terve ezek szerint a tájékoztatási központ tevékenységének havi össz-tervéből adódik. Ez annyit jelent, hogy itt az irodalomkutatási terv, a dokumentációs munkák terve és a többi munka szoros kapcsolatban van egymással.

Az 1.sz. melléklet egy úrlap mintát mutat. Az első rovatban szerepel a kutatási feladat megnevezése, a második rovatban a feladat száma, amelyhez irodalomkutatás vagy fordítás készítenőd. A QYZ 1041 és a QTZ 1230 számú feladatok irodalomkutatásainak addigra el kell készülniök, mire a feladat első tervezett része, azaz a tanulmány elkészítése, illetve az irodalomból nyert információk feldolgozása megkezdődik. Mindkét irodalomkutatási feladatot márciusra be kell befejezni, hogy a kutató már április 1-től kezdve felhasználhassa az információs anyagot munkájában az irodalmi tanulmány keretében. Ezzel szemben a QTZ 1231 sz. feladatnál egy fordítás elkészítéséről van szó, amelynek szükségessége csak a kutatási feladat tulajdonképpeni megoldása folyamán derült ki.

A vízszintes vonal a konkrét kutatási feladatok megoldásához elvégzett információs munkákat elválasztja az egyéb munkáktól, amelyek elsősorban az információs bázis felépítését szolgálják. Itt megadjuk pl. a tervezett és a ténylegesen elért dokumentációs irodalmi hivatkozások számát, az átosztályozott külső információs szolgálatoktól átvett irodalmi hivatkozások számát, valamint egyéb elvégzett munkákat. A 7., 8. és 10. rovatokat mindenkor a hónap végén töltjük ki. A tervtelejesítésre vonatkozó elkészült jelentéseket ellenőrizzuk és a hónap utolsó munkaértekezletén megbeszéljük. Ekkor tárgyaljuk meg az egyes tájékoztatási munkatársak következő hónapra megállapított munkatervét is.

INFORMÁCIÓS PUNKTÁK TERVE ÉS ELVÉGZÉSE 1969. MÁRCIUSBAN

Kategória száma	Feladat megjelölése	Felelős kidolgozó	Határidő feladat kezdete vége				Irodalomkutatás Szám ⁺	Cím ⁺	Órák		Megjegyzés
			3	4	5	6			2	10	
1	2	3					7	8	9	10	11
QYZ 1041	Gázturbina anyagok kutatása	dr. Richter			1969. IV.1.	1970. VI.30.	630	Gázturbinalapát anyagok gyártása	40	46	
QTZ 1230	Fogaskerék gyártás alakítás által	Heller mérnök			1969. IV.1.	1970. III.15.	631	Fogaskerékgyártás alakítással	35	32	
QTZ 1231	Robbantásos alakítás kutatása	Hájek, K.			1968. V. 1.	1969. V.15.	135	Robbantásos fémalakítás	20	18	Fordítás Shee Net.Ind.-ből 39, 1962. P.383-403.

Dokumentációs irodalomkutatások készítése
idegen nyelvű folyóiratokból

Terv 45 Tény 49

Dokumentációs irodalomkutatások készítése
idegen nyelvű könyvekből

Terv 12 Tény 10

Válogatás és átcsoportosítás információk
szolgáltatásokból

Terv 740 Tény 620

Az A és B kutatóosztályok információja
és egyéb feladatok

Terv 20 Tény 24

192 192

⁺ Ezeket a rovatokat a tervteljesítés jelentésekor minden hónap végén töltik ki.

I R O D A L O M

- /1/ HÖHNE, H.: Zur Praxis der Arbeitsnormung in der Dokumentation. = Dokumentation, 10.k. 6.sz. 1963. p.169-175.
- /2/ KOPNOVEC, L.: Planung der Tätigkeit in Einrichtungen für wissenschaftlich-technische und ökonomische Informationen. = Dokumentation, 8.k. 5.sz. 1961. p.144-147.
- /3/ MATHIEU, J. - BARLEN, S.: Richtwerte für Zeitaufwand und Kosten von Dokumentationsarbeiten. = Forschungsberichte des Wirtschafts- und Verkehrsministeriums des Landes Nordrhein-Westfalen.Nr. 636. Köln - Opladen, Westdeutscher Verlag, 1958.
- /4/ MERTA, A.: Technickoeekonomická příprava rozvoje - hlavní úkol oborových středisek TEI. = Metodika a technika informací, 2.k. 8.sz. 1960. p.3-29.
- /5/ SCHRÖDER, H.-G.: Planung bei der Einrichtung und dem Betrieb einer Informationsstelle. = Dokumentation, 10.k. 4.sz. 1963. p.106-114.
- /6/ TOMAN, J.: Stupně informační služby a časy potřebné k plnění jednotlivých úkonů TEI. = Technická knihovna, 5.k. 4.sz. 1961. p.67-75.

∴

KOPNOVEC, L.: On the planning of information services, especially on the planning of documentation work and literature search in an information centre

The paper offers a method for the planning of documentation and information work and for the staff required. The author establishes the fact that setting time norms for any well-defined task is possible only in case of characteristic and recurring operations. Generally, there is no point in setting time norms for accidental managerial or organizational work. However, even in case of recurring operations - mainly in information work - major difficulties may arise from the following factors: quality control, the consideration of the wide scope of subject fields, of sources of various nature and size, whether existing or to be processed, of the individual working methods of information organizations, of the language proficiency, professional competence and other individual abilities of the staff members. The norms, therefore, should only be used for the calculation of the planned capacity. Their use for other purposes may be strongly disputable.

In the actual calculation both the time norms and the index numbers for the previous year should be taken into account.

The paper also gives examples for the definition of staff requirements necessary to performing literature search and documentation. The calculation is based on 1000 non-periodical publications, 8866 periodical articles, 24 200 literary references and on the work of their procession. According to calculations, the performance of 110 literature searches takes 10 795 working hours under the above-mentioned circumstances. In actual planning, due consideration should also be given to the statistical distribution of literature searches in the given year since the observance of dead-lines should be ensured even in the time of peak-periods.

Thus, the author proposes six documentalists to be employed to carry out the above-mentioned task.

The plan has to be broken down to the individual workers.

The financial plan should be prepared in a similar way.

Of great importance is the fact, too, that information centres also carry out certain tasks of nation-wide purport: this, however, needs additional manpower capacity.

In the further parts of his paper the author presents and explains a feasibly formulated planning form.

00⁰⁰

КОФНОВЕЦ, Л.: Вопросы планирования информационной службы, с особым вниманием на проектирование документационных и библиографических работ

В статье представлен метод планирования численности, необходимой для выполнения информационной работы. Утверждается, что условием определения нормы времени на счет конкретной задачи является наличие характерной, часто повторяющейся операции. Для разовых, руководящих или организационных работ вообще не имеет смысла определить норму времени. Но и в случае повторяющихся задач — особенно в области информационной работы — представляют большие трудности контроль над качеством, учет широкого круга специальной области, разных по характеру и объему наличных или обрабатываемых источников, разнохарактерных запросов потребителей, индивидуальных рабочих методов информационных органов, знания языков, специальных знаний и других индивидуальных свойств сотрудников. Поэтому нормы надо использовать только для вычисления расчетной мощности, их использование для других целей является небесспорным.

При конкретных расчетах приходится считаться как с нормами времени, так и с показателями предыдущего года.

В статье приводится пример определения рабочей силы, нужной для выполнения документационных и библиографических работ. Расчет основывается на 1000 неперiodических изданиях, 8866 журнальных статьях и 24 200 ссылках на литературу и на их обработках. По расчетам для разработки 110 библиографий, при упомянутых условиях, необходимо всего 10 795 рабочих часов. Приходится принимать во внимание при планировании и статистическое рассеяние изучений литературы, так как и в период максимальной нагрузки надо обеспечить выполнение работ в срок.

Таким образом автор на основе расчетов для выполнения упомянутой задачи предлагает принять на работу 6 документалистов.

План надо разбить в зависимости от числа сотрудников.

Подобным образом можно составить и финансовый план.

Важное значение имеет и тот факт, что информационные центры выполняют и некоторые государственные задачи, к этому нужна прибавочная мощность рабочей силы.

В дальнейшем автор представляет и объясняет целесообразно составленный формуляр для планирования.

§§§

KOFNOVEC, L.: Zu Fragen der Planung des Informationsdienstes,
insbesondere der Planung der Dokumentations- und Recherchearbeiten
in einem Informationszentrum

Die Mitteilung gibt eine Methode zur Planung der Dokumentations- und Informationsarbeit, sowie des zu ihrer Durchführung nötigen Personals. Es wird festgestellt, dass die Ansetzung einer Zeitnorm für eine gewisse Aufgabe nur bei typischen, sich oft wiederholenden Tätigkeiten begründet ist. Im allgemeinen wäre es zwecklos, Zeitnormen für einmalige, sowie für Arbeiten der Leitung, bzw. Organisation aufzustellen. Aber auch im Falle der periodischen Aufgaben bedeutet die Qualitätskontrolle - besonders auf dem Gebiet der Informationsarbeit grosse Schwierigkeiten; ebenso die Berücksichtigung folgender Faktoren: der ausgedehnte Kreis der Fachgebiete, die vorhandenen oder zu bearbeitenden Quellen verschiedenen Charakters und Umfanges, die verschiedenen Benutzeransprüche, die individuellen Arbeitsmethoden der Informationsorgane, sowie die Sprach- und Fachkenntnisse und andere Eigenschaften der Informationsmitarbeiter. Die Normen können daher nur zur Berechnung der geplanten Kapazität angewandt werden, ihre Verwendung für andere Zwecke ist höchst fraglich.

Bei konkreten Berechnungen müssen sowohl die Zeitnormen als auch die Kennziffern des vorigen Jahres berücksichtigt werden.

In der Mitteilung finden wir ein Beispiel dafür, wie die zur Durchführung der Dokumentation und Literaturforschung nötige Arbeitskraftkapazität festgestellt werden kann. Als Basis für die Berechnungen wurden 1000 nicht-periodische Publikationen, 8866 Zeitschriftenartikel, 24 200 übernommene Literaturquellen und deren Bearbeitung in Rücksicht genommen. Laut den Berechnungen sind für die Ausführung von 110 Literaturforschungen unter obigen Umständen 10 795 Arbeitsstunden erforderlich. In der eigentlichen Planung soll noch in Betracht gezogen werden, wie sich die Literaturforschungen im Laufe des Jahres verteilen, da die Terminerfüllung auch in der höchstbelasteten Periode gesichert werden muss.

Der Autor empfiehlt auf Grund der Berechnungen für die Erfüllung obiger Aufgabe die Anstellung von 6 Fachdokumentatoren.

Der Plan soll auf die einzelnen Mitarbeiter aufgeschlüsselt werden.

Der Finanzplan kann auf ähnliche Weise verfertigt werden.

Auch die Tatsache ist von grosser Bedeutung, dass die Informationszentren auch gewisse Aufgaben auf nationaler Ebene erfüllen: dazu ist aber weitere Arbeitskraftkapazität nötig.

Im weiteren demonstriert und erklärt der Autor ein zweckmässig zusammengestelltes Planungsformular.

